СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ АРТИЯЗЫНЫҢ XXV СЪЕЗДИЗИ

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 49 (10034) | 1976 чылдың февраль 27, пятница | 1925 чылдан үндезилеттинген | Өрта 2 бөл

В. И. ЛЕНИННИҢ МАВЗОЛЕЙИНГЕ ЧЕЧЕК САЛГАН

Февральдың 25-те СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары Л. И. Брежнев, СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүннери Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Щербицкий, СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнүше кандидаттар П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, СЭКП ТК-ның секретарылары В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, эвилелдешкен республикаларның Компартиялар ТК-ларының бирги секретарылары, СЭКП-ниң XXV съездизиниң президиумунуң өске-даа кежигүннери, СЭКП крайкомнарының болгаш обкомнарының бирги секретарылары Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының үндезилекчизи, делегейниң коммунистиг шимчэшкининиң баштыңчызы, делегейде баштайгы социалистиг күрүнеиң тургузукчузу—В. И. Ленинниң Мавзолейинге чечектер аппарып салган.

Кызыл кожаада мынча деп бижээн: «Владимир Ильич Ленинге. СЭКП-ниң XXV съездизиниң делегаттарындан».

(СЭТА).

СЪЕЗДИГЕ ТУРАСКААТКАН СПОРТЧУ БАЙЫРЛАЛ

«Совет спортчулар СЭКП-нин XXV съездизинин делегаттарынга» деп, февральдың 25-те В. И. Ленин аттыг Төп стадионнуң спорт ордузунга болган байырлалды ынчаар адаан. Тергиннерниң тергиннери — олимпий оюнларының, делегейниң болгаш Европаның чемпионнары, а ол ышкаш аныяк спортчулар ол кежээ съездиниң киржикчилериниң мурнунга коргузүүлер кылган.

Чалыы назынның, каас-чараш болгаш күштүг чоруктуң байырлалынга эштер Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев олурушкан. Төп ложага олар кестүп келирге, чыылганнар диңмиттиг алыш часкаашкыны-биле уткаан.

Делегейниң, Европаның болгаш олимпий оюнларының хөй лакпыр чемпиону Ирина Родина күш-культураны болгаш спортту хогжүдер дугайында доктаамал сагыш салышкыны дээш партияга болгаш чазакка чүректиг ханызынан өөрүп четтиришкинин совет спортчуларының өмүнээзиндеп илергейлээн.

Болук чемпионнар совет спортчуларның СЭКП-ниң XXV съездизинге рапортун алдын диңмиттиг адыш часкаашкынының адаа-биле СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары эш Л. И. Брежневке хүлээдип берген.

Австрияга болуп эрткен Кышкы олимпиадага эң-не хөй —13 алдын, 6 моңгун, 8 хүлер медальларны чаалап алган СССР-ниң олимпийжи шилиндек командазының өмүнээзиндеп ВЛКСМ ТК-ның кежигүнү Владислав Третьяк сөс алгаш, совет олимпийжилер боттарының тиилелгезин төрээн Коммунистиг партиязының амыдыралынга бараалгадып турар деп мелегээн.

Коргүүгүр кылганнарның аразында ат-сураглыг гимнастар Людмила Турищева, Ольга Корбут болгаш Николай Андрианов, уран гимнастика талазы-биле делегейниң тулган чемпиону Галима Шугурова, акробатика талазы-биле делегей чемпионнары Татьяна Кравцова болгаш Вячеслав Кузнецов олар турган. Фигуристер — делегейниң, Европаның болгаш олимпий оюнларының чемпионнары Людмила Пахомова биле Александр Горшков, Инсбрукка олимпиаданың мөңгүн шаңнаалын алган Владимир Ковалев, 12 харлыг школачы Лена Водорезова оларның коргүүгүлеринге чыылганнар диңмиттиг адыш часкаан турган.

Залга СЭКП-нин XXV съездизинин аалчылары — коммунистиг, ажылчын, национал-демократтыг болгаш социалистиг партиялардың делегацияларының баштыннары болгаш кежигүннери база бар турган.

(СЭТА).

ИНФОРМАСТЫГ ДЫҢНАДЫГ

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының эзэлчеглиг XXV съездизи февраль 26-да Москвага, Кремльдиң Съездилер ордузунга, бодунуң ажылын уламчылаан.

СЭКП Төп Комитединиң Отчёдун база иштики болгаш даштыкы политиканың талазы-биле партияның эзэлчеглиг сорулгаларын, Төп ревизия комиссиязының отчёдун эртенги хуралга чугаалажырынга СЭКП-ниң Краснодар крайкомунуң бирги секретары эш С. Ф. Федунов, Азербайджанның Компартиязының ТК-зының бирги секретары эш Г. А. Алиев, СССРЭ-ниң Эртемнер академиязының президентизи эш А. П. Александров, СЭКП-ниң Свердловск обкомунуң бии секретары эш Я. П. Рябов олар киришкен.

Венгрияның Социалистиг ажылчын партиязынь Төп Комитединиң Бирги секретары эш Янош Кадар, Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Бирги секретары, БУР-нуң Күрүне чөвүлелиниң Даргазы эш Тодор Живков съездиге байыр чедирерге, делегаттар болгаш аалылар диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Ооң соонда СЭКП Төп Комитединиң болгаш Төп ревизия комиссиязының отчёт илеткелдериниң талазы-биле СЭКП-нин Алтай крайкомунуң бирги секретары эш А. В. Георгиев, Кировоград областын Новоукраинск районунуң СЭКП-ниң XX съездизи аттыг колхозунуң трактор бригадазының бригадири А. В. Гиталов, Латвияның Компартиязының ТК-зының бирги секретары эш А. Э. Восс чүве чугаалаан.

Эртенги хуралдың төнчүзүнде Португалияның Коммунистиг партиязының Чиңгине секретары эш Алваро Куньял съездиге байыр чедирип чүве чугаалаарга, делегаттар болгаш аалчылар диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Ленинчи угланыышкын-биле — коммунизмче

Коммунистиг тургузуушкуннуң өндүр улуг программазын амыдыралда бүзүрелдиг боттандырыш турар совет улус бүгү-ле улуг чедишкиннерин бистиң партиявыстың ленинчи мерген угаанының ачызында чедип алган. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы—совет улустуң шылгаттынган авангарды, ооң төөгүлүг тиилелгелериниң сорук киирикчизи болгаш организакчызы. Алызындан аажок улуг ажыл-херектериниң түңнелдерин, чаа төөгүлүг үечадада партияның болгаш чоннуң амыдыралының эң чугула айтырыгларын СЭКП-ниң XXV съездизи чугаалажыр турар.

СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары эш Леонид Ильич Брежневтиң съезд ажыттынар хүн кылганы, XXV съездиге Төп Комитеттиң Отчёдун съездиниң делегаттары, ооң аалчылары, бүгү совет кижилер, бүгү делегейде миллион-миллион кижилер ханы сонуургал, сеткил ханыышкын-биле уткаан. Партияның иштики болгаш даштыкы политиказынга, сайзырацгай социализмнің улуг чаалаан алышкынарынга, коммунистиг тургузуушкуннуң сорук киирикчи перспективаларынга бүгү талалыг, эртемге үндезилеттинген марксисчи-ленинчи ханы анализ илеткелде берлинген, партияның теоретиктиг арсеналын байдым, СЭКП-ниң, бүгү совет улустуң революсчу-чаартыкчы ажыл-чорудулгазының тодаргай программазы болур чаа сорулгалар айыттынган.

Төрээн Коммунистиг партиязын долгандыр сырый каттышкан совет кижилер бүгү энергиязын, арга-мергежилерин коммунизм тургузуушкунуңа улуг хереңге бээр деп өзүг күзелин илергейлеп турар. Эш Л. И. Брежневтиң чыыткыланчак, ханы уткалыг илеткени бүгү улустуң политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрүлүүшкүнүн хайыыктырган.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XXV съездизи февраль 25-те бодунуң ажылын Кремльдиң Съездилер ордузунга үргүлчүлээн.

Эртенгинің 10 шак. Даргалакчы—СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнү, СЭКП ТК-ның секретары эш **А. П. Кириленко** СЭКП-ниң Төп ревизия комиссиязының отчёт илеткелин кылыры-биле ол комиссияның даргазы эш **Г. Ф. Сизовка** сөс берген.

Ооң соонда делегаттар СЭКП Төп Комитединиң Отчёт илеткелин болгаш СЭКП-ниң Төп ревизия комиссиязының отчёт илеткелин чугаалажыр кирипкен.

СЭКП-ниң Москва хооркомунуң бирги секретары эш **В. В. Гришинге** сөс берген.

Найысылалды үлегерлиг коммунистиг хоорай болдурар деп, политиктиг болгаш практиктиг аажок улуг ужур-дузалыг сорулганы СЭКП-ниң XXIV съездизи москвачыларның мурнунга тургускан деп, ол чугаалаан. Москвачылар ол сорулганы идепкейлиг шиитпирлеп кирипкен. Олар бүдүрүлгелерни болгаш организацияларны бүдүрүлгениң болгаш шинчилелдериниң ажыктыышын, техниктиг чепсегленишкининиң болгаш технологиязының, ийи-ийи-ийи болгаш амыдыралдың байдалдарының талазы-биле үлегерчиженгиг болдурар дээш ажылды калбарткан. Хоорай тудуун сайзырацгайжыдарының, социал болгаш кижизидилге айтырыгларын шиитпирлээриниң аргалары тодаргайлаттынган. Хоорайның партия организациязы, найысылалдың бүгү ажылчы чоннары бүгү совет улустуң деткимчези-биле Москва үлегерлиг коммунистиг хоорайның негелделеринге улам-на таарышкан хоорай турзун дээш бүгү-ле чүүдерни кылыр.

Ажылчы чоннарның коммунистиг кижизидилгезиниң талазы-биле Москваның партия организациязының ажылынын дугайын оратор чугаалаан.

Москвачыларның политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрүлүүшкүнү найысылалдың экономиказын хогжүдеринге улуг чедишкиннер-биле демдеглеттингенин ол тодаргай чугаалаан. Социалистиг чарышты калбак пептереткен. Москваның ажылчы чоннары бүгү кол коргүзүүлер талазы-биле беш чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен. Беш чылдың дургузунда эки түңнелдер чедип алдынган, ынчалзажок курлавырлар болгаш аргалар ам-даа ыракта-ла долдур алыглаттынмайн турарын оратор онзалап демдеглээн.

Москва хоорайның партия организациязы, СЭКП-ниң бүгү-ле отрядтары-биле бир демей, XXV съездиге политика талазы-биле улам быжыккан, чогаадыкчы долу күүштүг болгаш энергиялыг ужуражын келген деп, эш В. В. Гришин түңнелинде чугаалаан. Найысылалдың коммунистери, бүгү москвачылар ооңгу беш чылды чаа-чаа күш-ажылчы чедишкиннерлиг демдеглээр, чоннуң чаагай байдалын улам өстүреринің болгаш бистиң улуг Төрээн чуртувустуң күч-шыдалын быжыглаарының түүрүнде амгы беш чылды шынарның болгаш ажыктыг чоруктуң беш чылы болдурар деп шиитпирлиг сорук кирген.

Бүгү совет улус, даштыкыда бистиң миллион-миллион оңнуктеривис СЭКП-ниң XXV съездизин алызындан төөгүлүг ужур-дузалыг болуушкун кылдыр аажок улуг көдүрлүүшкүн-биле уткаан деп, Украинаның Компартиязының ТК-зының бирги секретары эш **В. В. Щербицкий** чугаалаан.

Эрткен беш чылда Украин ССР-ниң экономиктиг хогжүлдериниң чугаалаан, республиканың экономиказының чурттуң улус ажыл-агыйының чаңгыс ай комплекизинге шапкын, эки болгаш туруштуг темпилер-биле хогжүп келгенин ол онзалап демдеглээн. Ооң эртембүдүрүлге күчүзү-дыка улгаткан, чоннуң чаагай байдалы болгаш культуразы бедээн. Беш чыл дургузунда үлетпүр продукциязын пландан ажыр 6,2 миллиард рубльге сайгарган. Көдээ ажыл-агый чаа чадаже көдүрүлген.

Ооңгу беш чылдың планнарын күүседири бүгү кижилерден инициативалыг, чүткүлдүг чорукту, ажыл-херекти чаа өзу-биле көөрүн, организакчы болгаш идеологтуг ажылдың түңнелдиин бедидерин негээр деп, оратор демдеглээн. Ол сорулгаларны чедишкиннинг шиитпирлээринге эргелеп башкарарының организастыг тургузуун эде тургузары, бүдүрүлге болгаш эртем-бүдүрүлге каттыжыышкынларының хөй ажыктыг ажылдаарынга бүгү-ле тазрымчалыг байдалдарны тургузары идиг бээр. Күрүне органнарының ажылын улам ыцай экижидириниң эргежок чугулазынче ол кичээнгейни угландырган.

Украинаның Компартиязы болгаш улузу СЭКП-ниң XXV съездизинің салыры улуг болгаш харыысалгалыг сорулгаларны шиитпирлээринге белен деп, эш В. В. Щербицкий медеглээн.

Индирде — Казахстанның Компартиязының ТК-зының бирги секретары **Д. А. Кунаев.** Эрткен беш чылда республиканың экономиказы, эртемни, культуразы XXIV съездиниң Директиваларынга бүрүн дүүштүр хогжүп келгенин ол демдеглээн. Коммунистиг партияның тура-соорулгаларын, Кузбасска баштай шинчээдип алганнарның бирээзи бистиң бригадавыс болган. Ажылчыннарның эш-өзүү-биле дузалажылгазының, чогаадыкчы тывыштыының, инициативалыының, техниктиг болгаш профессионал бедик белеткелдиниң ачызында соөлгу сес чылда хүн бүрү-ле ажок хөй муң болгаш оон-даа хөй тонна хөмүр-даш берип келген бис. Кузнецкиниң хөмүр-даш бассейнинде ам безин ындыг 95 бригада ажылдап турар. Оларда социалистиг чарыштың организакчылары болгаш сорук киирикчилери кеззеде коммунистер болуп турар. Шахтерларның хоочун гвардиязын бистиң кайгамчыктыг ажылышчы аныяктарывыс солуп турар. Бистин маадырлыг ажылчын ангывыстын үнелеп четтинмес бедик шынарлары бедик негелделиг, принципиалдыг болурунга дузалап турар.

Белоруссияның Компартия ТК-зының бирги секретары эш **П. М. Машеровтун** мелеглээн болза, партияның стратегиг айтыышкынарынга болгаш мерген угаанныг планнарыңга үндезилээш, чурттун акы-дуңма улустарының оот-оотторын ойнаклаптыр турар кады ажылдажылгазындан база найыралындан сорук киирикчи энергияны албышаан, Белоруссияның ажылчы чоннары СЭКП-ниң XXIV съездизиниң тодаргайлааны кол экономиктиг болгаш социал сорулгаларны чедишкининг күүсеткен.

Коммунистиг тургузуушкуннуң оруктары-биле чурттун улам ыцайгы социал-экономиктиг, угаан-болал деп-шилгезиниң улуг хемчээлиг, кайгамчыктыг программазы эш Л. И. Брежневтиң илеткелинде бердинген. Ооңгу беш чылда республиканың экономиказын болгаш культуразын дыка өстүрериниң төлевилеттинген көргүзүүлерин чүгле күүседир эвес, харын ону дыка ажырар дээш Белоруссияның партия организациязы, ажылчы чоннары эргежок чугула бүгү-ле чүүлдерни кылыр деп, эш П. М. Машеров чугаалаан.

Күш-ажылдың шынарын бедидериниң хемчегленинче оратор улуг кичээнгейни салган. Күш-ажылчы коллективтерниң социал эрге-хүлээлгелерин бедидер талазы-биле СЭКП ТК-ның эгелекчи чоруу-биле боттандырган улуг хемчеглер совет кижилериниң идепкейин хогжүдеринге улуг рольду ойнап турар деп, оратор демдеглээн.

Коммунистерниң, совет улустуң, бүгү делегейниң депшилгелиг күштериниң бодалы болгаш сагыш-сеткили бөгүн Кремльче, улуг Ленинниң партиязы—Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XXV съездизинче угланган деп, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш **М. С. Соломенцев** съездиниң индиринден медеглээн.

Акы-дуңма республикаларның найыралдыг, сырый каттышкан өг-бүлезинде Россия Федерациязының ажылчы чоннары XXV съездиге канчаар-даа аажок улуг күш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрлүүшкүн-биле келген деп, ол ооң ыцай чугаалаан. Совет Россияның ажылчыннары, колхозчулары, интеллигенциязы совет улустуң ниити чедишкининериниге бичe эвес-салыышкынны киргген. Республиканың улус ажылагыйының бүгү-ле адырлары шапкын, бедик темпилер-биле хогжүп турган. Совет Россияның XXV съездиге күш-ажылчы рапортунда эң улуг электростанциялары, Кама заводунуң баштайгы автомашиналары, Байкал-Амур магистралының баштайгы километрлери, амгы үениң техниказы болгаш материалдары кир бижиттинген.

Тоску беш чылдың чедишкиннери чүгле материалдыг чаагай чүүлдериниң өзүлдериде эвес, харын совет кижилериниң эртем-билиниң, культуразының деңнелиниң, оларның политиктиг идепкейиниң болгаш ниитилелдиг херектеринге сонуургалдыының бедээнинде база илереттиниң турар деп, эш М. С. Соломенцев онзалап демдеглээн. XXIV съездиниң шиитпирлериниң шыныының тодаргай херечизи, эге организациялардан эгелээн. Төп Комитетке чедир партияның чорудун келген канчаар-даа аажок улуг организакчы ажылының бүзүрелдиг түңнели—ол бедик көргүзүүлерде.

Ооңгу беш чылды чаа шылгарангай бүдүрүүшкүннер-биле демдеглээр, партияның тевилеңнеин коммунизм тургузуушкунунуң өндүр улуг планнарын амыдыралга боттандырар дээш Россия Федерациязының ажылчы чоннары бүгү күштерин салыр деп, эш М. С. Соломенцев шыныткан.

СЭКП Төп Комитединиң, ооң Политбюрозунуң идепкейлиг болгаш эчис сорулгаже угланган ажыл-чорудулгазын бүгү ораторлар бедик-биле үнелээн. Оларның бүгү ажылы партийжи амыдыралдың ленинчи нормаларын, удуртулганың коллективтиг чоруун шыңгыы сагыры-биле, чаңгыс эптин-биле болгаш сырый каттышканы-биле, партия организациязы бүрүүнге, совет кижилериниң хереглелеринге болгаш негелделеринге кичээнгейлиг хамаарылгаа-биле онзаланып турар деп, ораторлар чугаалаан турган.

Төп Комитеттің, ТК-ның Политбюрозунуң, бистиң бүгү

(Улаштызы 2-ги арында).

МОСКВА, КРЕМЛЬ

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕЗДИЗИНГЕ

Технологтуг дериг-херекселдериниң комплекстиг шенеделзиниң эгелээнинге болгаш «Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийги эзлчээниң баштайгы даг-дүгүн берешинге тураскааткан митингиниң киржикчилериниңдеп

РАПОРТ

СЭКП-ниң XXV съездизин толептиг уткуурулу-биле чарышышаан, «Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийги эзлчээниң тудугжулар, монтажниктер болгаш ажыглакчылар коллективи СЭКП-ниң XXV съездизинің ажыттынарынга бүдүүзүнде күш-ажылчы улуг тиилелге—технологтуг дериг-херекселдериниң комплекстиг шенеделзин эгелээнин болгаш баштайгы даг-дүгүн алганын СЭКП-ниң XXV съездизинге рапорттап тур.

«Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийги эзлчээниң тудуу—бүгү улустуң тудуу, совет улустуң быжыг, бузулбас найыралының херечизи, Коммунистиг партияның, Совет чазактың мерген угаанныг ленинчи национал политиказының амыдыралда боттаныышкынының кескү чижээ-дир.

СЭКП ТК-ның болгаш Совет чазактың иштики болгаш даштыкы политиказын бүрүн долу детиивишаан, чылда 195 муң тонна даг-дүгү бээр «Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийги эзлчээниң тудуг монтаж ажылдарын доозуп, ону В. И. Ленинниң төрүттүнгениниңдеп бээр 106 чыл болур ооңда ажыглалга киирериниңе комбинаттың ийги эзлчээниң тудугжулары, монтажниктери болгаш ажыглакчылары бүгү күжүн салырын СЭКП-ниң XXV съездизинің делегаттарынга бүзүредип тур.

ПАРТИЯНЫҢ ПЛАНЫ—ЧОННУҢ ПЛАНЫ

Коммунизм тургузуушкунунуң оруунга чугула үе-чада болур амгы үениң эң улуг болуушкуну — СЭКП-ниң XXV съездизи бо хүннерде болуп турар. Москваже, Кремльдиң Съездилер ордузунче, ам бүгү совет кижилерниң бүгү-ле бодалы, бүгү-ле сагыш-сеткили угланган.

СЭКП-ниң XXV съездизинге СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары эш Л. И. Брежневтиң илеткели бүгү чуртта ышкаш, Совет Тыванның ажылчы чоннарының база улуг сонуургалын, чаагай сеткил ханыышкынын хайыыктырган. Бо хүннерде бүдүрүлгелерде болгаш тудугларда, колхозтарда болгаш совхозтарда, эртем болгаш өредилге черлериндe митингилер, коллективтиг номчулгалар болуп, ажылчы чоннар СЭКП-ниң даштыкы болгаш иштики политиказын изии-биле чүүлдүгзүнүп, деткип, партияның өндүр улуг планнарын ажыл-херектер-биле быжыглаар деп, патриотчу хүлээлгелерни ап турар.

СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары эш Л. И. Брежневтиң илеткелинде Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле совет улустуң эрткен оруун эң төде көргүзүп, СЭКП-ниң иштики болгаш даштыкы политиказынга марксисчи-ленинчи бүгү талалыг анализти берип, коммунистиг тургузуушкунга чаа-чаа сорулгалар салдынган-дыр деп, Улуг-Хем ыяш үлетпүр ажыл-агый чериниң бүдүрүлге-техниктиг килдизиниң начальниги А. А. Лалетин ажылчыннар-биле беседазынга чугаалаан. Ленинчи партиявыс дээш дүрүм өзүгаар чоргаарланып, бистиң чедишкиннеривиске өөрүп, ооңгу беш чылдың планнарының — чоннуң планнарының өндүр чаагайын магадап турар бис.

— Бистиң коллективис съезд мурнунуң социалистиг чарыжынга багай эвес көргүзүүлерлиг болган, ыланғыя ыяш цеги тоску беш чылдың планын хуусаазындан беш ай мурнады күүсеткен болгаш бүдүрүлге чери ниитизи-биле эрткен беш чылда продукция сайгарарының онаалдазын 102 хуу ыылдыр күүсеткен. Ынчангаш чаа беш чылда улам бедик көргүзүүлерни чедип ап, чурттун ниити чедишкининериниңе шыдаар-ла салыышкынывысты киирер ужурлуг бис, а ону чедип алырының магадылалы—социалистиг чарышты цехтерниң, бригадаларның, түс-тус кижилериниң аразынга дээштиг, үре-түңнелдиг калбартыры болур—деп, беседазының түңнелинде ол чугаалаан.

ЧУРУКТА: А. А. ЛАЛЕТИН ажылчыннар-биле беседа кылып тур.

А. ЗАЙЦЕВТИҢ фотозу.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XXV съездизи

ЛЕНИНЧИ УГЛАНЫЫШКЫН-БИЛЕ — КОММУНИЗМЧЕ

(Уланчызы. Эгези 1-ги арында).

партиявыстың ажылынга канчаар-даа аажок улуг салыышкынны эш Леонид Ильич Брежнев киирип турар. Партия, совет улус Леонид Ильичиин шылгарангай политиктиг болгаш күрүне ажылдакчызы, коммунизмниң херээлге кызыгаар чок бердинген быжыг туруштуг марксчы-ленинчи, кайгамчык энергиялыг, кижилерни сырый каттыштырып, салдынган сорулгаларны күүседиринче оларның күжениишкиннерин башкарып билир мергежилдиг, салым-чаанныг организакчы кылдыр бедин-биле үнелеп турар.

Чүве чугаалаанчар СЭКП Төп Комитединиң политиктиг шугумун болгаш практиктиг ажыл-чорудулгазын. Отчёт илеткелде бүгү чүүлдерни болгаш түңнелдерни бүрүңү-биле чүүлдүг деп көөрүп саналдаан.

Польшаның Каттышкан ажылчын партиязының ТК-зының Бирги секретары Эдвард Герек база Вьетнамның Ажылчы чоннар партиязының ТК-зының Бирги секретары Ле Зуан съездите байыр чедирген. Оларны съездиниң делегаттары үрүлчүледелдиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

* * *

СЭКП-ниң XXV съездизи Кремльде үргүлчүлевишаан турар. Совет коммунистериң 15 миллион ажыг кижилиг отрядын ында барык-ла бешмуң делегаттар төлөөлеп турар. Олар СЭКП Төп Комитединиң, СЭКП Төп ревизия комиссиязының Отчет илеткелдерин ханы харыысалгалыы-биле болгаш сонуургалдыы-биле чугаадажып көрүп турар.

Санал берип чүве чугаалаанчар СЭКП Төп Комитединиң политиктиг шугумун болгаш практиктиг ажыл-чорудулгазын, эш Л. И. Брежневтиң кылган Отчет илеткелин

МОСКВА, КРЕМЛЬ

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕЗДИЗИНГЕ

Бий-Хем районда „Кызыл тараачын“ совхозтуң коллективинден

Ленин орденниг «Кызыл тараачын» совхозтуң ажылчыннары, инженер-техниктиг ажылдакчылары болгаш албан-хаакчылары тоску беш чылдың планныг онаалдаларын хуусаа бетинде күүсеткенивисти өөрүшкү-биле илеткеп тур бис. Күрүнеге пландан ажыр 8870 центнер сүт, 14 центнер дүк, 6623 центнер тараа саттынган, эзт садарының планы күүсеттинген.

Совхоз коллективи тоску беш чылды чедиишкинниг доосказ, СЭКП-ниң XXV съездизин төлептиг уткуур дээш социалистиг чарыштыг калбарткан. Партиянын XXV съездизинге СЭКП ТК-ның төлевилелин чугаалашканы совхозтуң ишчилериниң оргузунга күш-ажылчы болгаш политиктиг улуг кедүрүүшкүнүн болдурган. Съездиге турасскааткан социалистиг хүлээлгевис алдарлыы-биле күүсеттинген дээрзин делегаттарга рапорттап тур бис.

Бистин совхоз партиянын XXV съездизинин бүдүүзүнде тоску беш чыл планын күүседиринге, бүдүрүлгенин ажыктыын бедидиринге, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн өстүреринге, продукциянын шынарын экижидиринге бедик көргүзүглерни чедип алыры дээш Бүгү-эвилелдин социалистиг чарыжының тиилекчизи болуп, СЭКП ТК-нын, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин, ВЦСПС-тин болгаш ВЛКСМ ТК-нын Кызыл тугу-биле база «Тоску беш чылда күш-ажылчы шылгаралы дээш» деп турасскаал демдек-биле шаннаткан. Бистиң күш-ажылывысты ындыг бедик үнелээни дээш СЭКП ТК-га чүректиң ханызындан өөрүп четтиргенивисти илереттивис. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн өстүреринге, бүдүрүлгениң ажыктыын болгаш шынарны бедидиринге, кодээ ажылагый продукциязының бүгү хевирлерин бүдүрерин болгаш күрүнеге садарын улам көвүдедиринге бүгү күжүвүстү болгаш билиивисти салыр бис дээрзин делегаттарга бүзүредип тур бис.

Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунистиг партиязы болгаш оон Төп Комитеди делгерезин!

Бистиң социалистиг улуг Төрээн чүртүвүска алдар!

«Кызыл тараачын» совхозтуң парткому, ажылчын комитеди, дирекциязы болгаш комсомол комитеди.

Кызылдың даараныла фабриказының коллективинден

Эргим эштер, делегаттар болгаш съездиниң хүндүлүг аалчылары! Бистер, Кызылдың даараныла фабриказының ажылчыннары, инженер-техниктиг ажылдакчылары болгаш албан-хаакчылары, силерге чүректин ханызындан изиг байырны чедирбишаан, илеткээривис болза: продукцияны бүдүрериниң болгаш сайгарарының бо чылдың ийи ай планын февраль 23-те күүседип, пландан ажыр 10 мун рубльдин продукциязын бүдүрлүвүс. Кызылдың даараныла фабриказының коллективинин мурнундан партиянын XXV съездизинин төөгүлүг шиитпирлерин ажыл-херек-биле амыдыралга боттандырарывысты силерге бүүрүреттивис.

Коллективтиң өмүнээзинден:

даараныла фабриказының директоры Т. ПУРГИНА,
партия организациязының секретары Н. МАКАРОВА,
профэвилел комитединиң даргазы Л. ГУРКОВА,
ВЛКСМ комитединиң секретары В. БРЮХАНОВА.

Чадааннаның № 1 школазының башкылар коллективинден болгаш өөреникчилеринден

Бис, Чадааннаның № 1 школазының башкылары болгаш өөреникчилери, партиянын XXIV съездиниң шиитпирлерин күүсетпишаан, өөредилгениң шынарын бедидиринге болгаш өзүп олурар салгалдың коммунистиг кижизидилгезинге эки көргүзүглерни чедип алганывысты бистиң төрээн Коммунистиг партиявыстың XXV съездизинге улуг өөрүшкү болгаш ханы сеткил ханыышкын-биле рапорттап тур бис.

Тоску беш чыл биске онзагай турасскаалдыг — амгы үениң дериг-херекселдери-биле дериттинген, бүгү эртемнер аайы-биле кабинеттерлиг, 640 кижи өөренір чаа школаны белек кылдыр алган бис. Бисте бедик мергежилдиг башкылар ажылдап турар, оларның ачызында В. И. Ленинниң амыдыралының болгаш ажыл-чорудулгазының үлегер-чижээнге, партиянын болгаш совет улустуң революсчу, дайынчы болгаш күш-ажылчы чанчылдарынга өөреникчилерни өөредип, кижизидериниң тодаргай системазы тургустунган.

Оон ачызында бисте сес чыл өөредилгезиниң Хоойлузу амыдырада боттанган. Чүгле бо чылын безин сески класстың доозукчуларының барык шуптузу 9-ку класста өөренип киргеи. Бистиң школада үш өөреникчиниң бирээзи-ле «кончуг эки» болгаш «эки» өөренип турар. Школаның доозукчу бүрүзү ортумак өртемниң дугайында аттестат-биле кады автомобиль азы трактор башкарарының шынымгазын алыр.

Улус өөредилгезиниң дугайында могаг чок сагыш салыышкыны дээш, бистиң ынак Коммунистиг партиявыска, төрээн Совет чазаавыска чүректин ханызындан өөрүп четтиргенивисти илереттишаан, онгу беш чылда совет школаның мурнунга тургустунар бүгү-ле сорулгаларны чедиишкиниг күүседиривисти СЭКП-ниң XXV съездизинин делегаттарынга бүзүредип тур бис.

Школа дирекциязы.
Партия организациязы.
Профэвилел комитеди.

Тоску беш чылдың социалистиг хүлээлгелерин чедиишкиниг күүсеткенимни төрээн партиямның XXV съездизинге өөрүшкүлүг илеткеп тур мен. Төрүүр үүс хойга онаалтыр ортумаа-биле 120 хураган аалдынган, пландан дашкаар 500 баш хураган өстүртүнген, дүк кыргыырының планы 27 хүү ажыр күүсеттинген.

XXV съездиге алдар болдурган күш-ажылчы эзлчегге турушкаш оон-даа бедик хүлээлгелерни алдым. Каларган хоюмнуң амгы үеде дешгели эки, хорамча чок, кыштаглаашкын болган хой ооллаашкыны организастыг.

Бистиң партиявыстың төөгүлүг XXV съездизинин делегаттарынга үре-түннелдиг ажылды күзевишаан, онгу беш чылдың баштайгы чылында алган социалистиг хүлээлгелериминиң чедиишкиниг күүсеттиперин бүзүредип тур мен.

Д. Ч. ООРЖАК,
Тыва АССР-ниң Чоон-Хемчик районда «Алдан-Маадырэ совхозтуң хойжузу, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры.

АК-ДОВУРАКЧЫЛАР XXV СЪЕЗДИГЕ РАПОРТТААН

Ленинчи партиянын XXV съездизинге күш-ажылчы белектерлиг ужуражыры-биле «Тыва даг-дүгү» комбинаттын ажыл-ишчилери кызымак ажылдап, доозукчу чылда алган социалистиг хүлээлгелерин чедиишкиниг күүсеткен. 1975 чылдың IV кварталында чарыщка комбинаттын коллективи бирги черни ээлээш, ССРЭ-ниң Тудуг материалдары үлетпүрүнүң министерствозунуң болгаш тудугнуң, тудуг материалдар үлетпүрүнүң ажылдакчыларының профэвилел Төп Комитединин шилчиир Кызыл тугу-биле шаннаткан.

Комбинат тоску беш чылдың планныг онаалдаларын хуусаа бетинде, эрткен чылдың октябрьда күүсеткен. 1970 чылдың деннелинден даг-дүгү бүдүрери амгы үеде ийи ажыг катап улгаткан, а күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү 46 хуу бедээн.

Онгу беш чылдың баштайгы айларындан эгелеп күш-ажылчы базымнар кылдынган. СЭКП-ниң XXV съездизинин ажыттынар хүнүнге чедир «Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийиги ээлчээниң технологтуг дериг-херекселдериниң комплекстиг шенелдезин чорудар болгаш баштайгы даг-дүгүн алырын комбинаттың ийиги ээлчээниң тудугжулары, монтажниктери, ажыглакчылары хүлээнген.

Төлептиг ишчилериниң сөглээн сөзү ажыл-херек-биле бадыткаттынган. СЭКП-ниң XXV съездизинин ажыттынарының бүдүүзүнде, февраль 23-те, ийиги ээлчегниң баштайгы даг-дүгү алдынган.

Күш-ажылчы тиилелгени чедип алганын СЭКП-ниң XXV съездизинге рапорттавышаан, чылда 195 мун тонна даг-дүгү бээр ийиги ээлчегни бүрүн ажыглалга киирерин В. И. Ленинниң төрүттүнгенинден бээр 106 чыл оюнда доозарын съездиниң делегаттарынга комбинаттың тудугжулары, монтажниктери болгаш ажыглакчылары бүзүреткен.

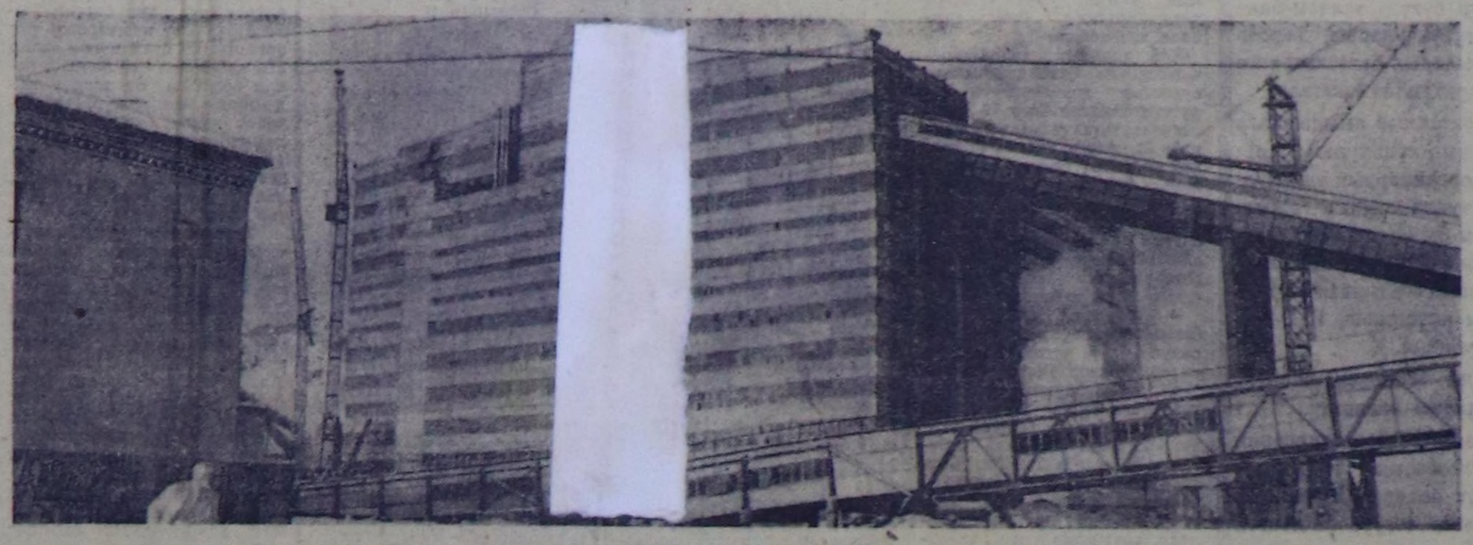

Ийиги ээлчег тудуунуң ажылчыннары чугаалап тур

Мээң удуртуп турарым комплекстиг бригадада 20 кижи бар. Ында бызаңчылар, бетонщиктер, арматурщиктер болгаш каңнакчылар бар. Бистиң кол-ла кылыр ажылывыс —чадалар клеткалары болгаш лифтилер.

Бригада кежигүннери шупту бир демниг, аразында найыралдыг, ажылыга кызымак улус чыыгаанын кылган ажылывыстың түңнели херечилеп турар. А. Сандан, Б. Хомушку, К. Моңгуш, О. Хомушку болгаш өске-даа мурнакчыларга коллектив чоргаарданыр.

Бис мурнувуска салган сорулгаларывысты ак сеткилдиг күүседип, планывысты үспейн келдивис. СЭКП-ниң XXV съездизин төлептиг уткувушаан, ийиги ээлчегниң тудуун чогуур хуусаазында ажыглалга киирер — кол сорулгавыс ындыг ҳурган.

И. МОҢГУШ,
«Тыва даг-дүгү» тудуг эргелениң комплекстиг бригадазының бригадири.

«Тыва тудуг» трестен № 48 тудуг эргелениң шеверлекчилери Ак-Довурак хоорайга эткен чылдың августа келдивис. Бистиң эргеледен Е. Бизееваның, Г. Мартынованың бригадаларындан шеверлекчилер мээң бригадамга база каттыжа бердилер. Оон-даа өске чаа хүлээн алдынган кижилер немешкенинден бригадада ам шупту 40 хире кижи бар. Чадалар клеткаларын штукатуралаарын кылын турдувус. Ол ажыл кончуг нарын болган хой күш негеттинер. Ынчалза-даа комсомолчулар, аныяктар боттарының шалыпкын, тудугуру-биле бергелерин ажып эртип, шудургу ажылдап турар. Партиянын XXV съездизин төлептиг уткуур дээш күш-ажылчы эзлчегге киржип, бригада планныг онаалдазын 130—140 хуудан кудулатпайн келген.

Н. СУВОРОВА,
шеверлекчилер бригадири.

Бистиң специализастаттынган бригадавыстың ажылын уран кааскалга-биле холбашкан деп чугаалап болур. Чүгле дээрге янзы-бүрү өөнүг даштан кылган шала кылыр даалгалыг бис.

Аңаа ол даштарны өөнүң аайы-биле ылган, тааржыр, таарыштаазын шилип турган шаланы кылыр боор чүве. Бо ажыл биске чаа эвес. Ак-Довурак хоорайнын элээн хөй тудугларынга янзы-бүрү өөнүг даштан кылган шаланы кылгылаан бис.

Кол корпустуң 8-ки демдээнде ажылды доостувус. Ам 13-бү демдекте келдивис, мында ажыл база удавас төпер. Дуржулгалыг эштер Т. Ондар, Ч. Ооржак, А. Дамба, Х. Моңгуш олар чүгле эки ажылдап турар эвес, өскелерге үлегер-чижээн база көргүзүп турарлар.

К. ХАПЫҢ-ООЛ,
«Тыва даг-дүгү» тудуг эргелениң янзы-бүрү өөнүг даштан шала кылыр специализастаттынган бригадазының бригадири.

«Сибирьтехмонтаж» трестиң Тывада монтажниктер участогу «Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийиги ээлчээниң тудуунда долу күженишкинбиле ажылдап турар. Мээң удурткан бригадам республиканың улуг-улуг үлетүр объектилериниң тудуунга киржип келген. «Тыва кобальт» комбинаттың, «Тудуг кезектери», демир-бетон кылыглар, конструкциялар будүрер заводтарының, Терлиг-Хаятың мөңгүн-суу будүрүлгезинин тудуун кылышкан бис. Ам бо удаада Бүгү-эвилел ужур-дузалыг комбинаттың ийиги ээлчээн тутчур аас-кежиктиг болдувус. Бригадамда кижи бүрүзүнүң дуржулга-мергежили бедик болганындан бо нарын объектиниң тудуунда база дораан-на ажылывыс шуудаан, хүн нормазын ажыр күүседип белген бис. Ай, квартал планының күүседезин 160—170 хуудан кудулатпайн тур бис. Бригадада кижи бүрүзү эки ажылдап турар.

И. ЩУКА,
монтажниктер бригадири.

Бистер—Бүгү-эвилел ужур-дузалыг улуг тудугнуң эң аныяк тудугжулары бис. Кызылда № 4 ортумак профессионал-техниктиг училищеден будүрүлге практиказын маңаа бир ай иштинде эртери-биле келдивис. Аңы-аңы объектилерге шевераёл ажылдарын кылын турдувус. Практика хуусаазы төне бээрге-даа ийиги ээлчегниң тудуунга дузалажыры-биле артып калган бис. Ажылчын холдар бо тудугга херектиин билип, улуг-хуувусту киргенивис биске өөрүнчүг-дүр. Баштайгы ажылчын базымнар биске берге, ынчалза-даа солун болду. Кедир үеде бистиң мергежилливис—тудугжу.

Е. ХАНДЫ,
бригадир. № 4 профтехучилищениң сургуулу.

ИЙИГИ ЭЭЛЧЕГ

«Тыва даг-дүгү» комбинаттың чылда 195 мун тонна даг-дүгү бээр ийиги ээлчээ — улустарның акы-дүңмалышкы быжыг найыралының бадыткалы. Ону чогуур хуусаазында ажыглаалга киирерине дузалажыры-биле чүгле бистиң республиканың районнарындан, хоорай, суулларындан эвес, харын Совет Эвилелиниң ыракны булуңнарындан бизин тудугжулар, түскай эртемнилер кээп киришкен. Комбинаттың ийиги ээлчээниң тудуунда 3350 ажыг кижи ажылдан турар. Ол—ёзулуг интернационалчы коллектив. Тываллар, орустар, украиннер, хакастар, татарлар, буряттар дээш оон-даа өске—шупту 40 ажыг нацияның төлөөлөкчилери бо комбинаттың ийиги ээлчээниң тудуун чогуур хуусаада ажыглалга киирип, оон баштайгы продукциязын Төрээн чүртка бээр дээш кызымак ажылдаанар. Оларның аразында Москваның, Рязаньның, Горькийниң, Куйбышевтиң, Новокузнецкиниң, Новосибирскиниң, Игарканың, Дубинканың, Лесосибирскиниң, Иркутскиниң, Норильскиниң, Ачинскиниң, Абаканның, Черногорскиниң, Владивостоктуң, Сахалинниң, Улан-Удэниң ажылчын тудугжулары, монтажниктери бар. Чүгле «Сибирьтехмонтаж» трест бизин 670 тудугжуларын, монтажниктерин өске чорутқан.

«Тыва даг-дүгү» комбинаттың ийиги ээлчээниң кол корпузу 14 каът. Оон бедии — 70 метр. 2,5 мун санныг дериг-херекселдерни ында салган. Кол корпуста 16 мун тонна металл конструкциялар тургустунган болгаш 120 мун дөрбелчин метр янзы-бүрү өөнүг даштар-биле кылган шалалар белеткеттинген, 30 мун ажыг кубометр бетон болгаш чыып эптээр демирбетон салдынган. Кол корпусту шилдээринге 20 мун метр шил хереглеттинген.

Даг-дүгү үүрмектен сорттаар комплекстен Эдегей шыпаазынга чедир шойуулган галереллардың конвейер шугумнарының узуну 10 километр.

Чүгле Сибирьде эвес, харын Совет Эвилелинде ховар дээн дериг-херекселдер ийиги ээлчегниң тудуунда салдынган. Чүгле эптеп кылдыышка 1050 тонна металл хереглеттинген № 12 галерея, Совет Эвилелинде чүгле ийи дугаар кылдынып турар ээлгир ток дамчыдыкчызы болгаш оон-даа өске технологтуг дериг-херекселдер аңаа хамааржыр.

1975 чылда болгаш бо чылдың ийи айларында 12 миллион ажыг рубльдиг капитал салыышкыннары шиңгээдип алдынган. Ол—сесеки беш чылда шиңгээттинген капитал салыышкыннарның пиити түңүнге ден.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

болгаш облпрофчөвүлелде

ЧАРЫШТЫҢ ТҮҢНЕЛИ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш профессиональдар эвилелдериниң область чөвүлели республиканың ажылчы чоннар депутаттарының кодээ, суур, районнарга чагырткан хоорай Советтериниң 1975 чылда социалистиг чарыжының түңнелин үндүргеп.

Кодээ, суур болгаш районнарга чагырткан хоорайлар Советтериниң социалистиг чарыжының негелделерин черчер Советтериниң талазындан кошкак күүседип келгенин барымдаалаан, Советтериниң 1975 чылда социалистиг чарыжының бирги черин кайы-даа Советке тывыспаан.

Кодээ, суур болгаш хоорай Советтериниң социалистиг чарыжының ийиги черин Каа-Хем районнуң ажылчы чоннар депутаттарының Бүрен-Хем кодээ Совети (кодээ Совет күүскомунун даргазы В. М. Спрыгин) алган деп саналаш, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, профэвилелдерниң область чөвүлелиниң Хүндүлел бижинин болгаш 500 рубль түңнүг акша шаңналын тыпсыр деп шиитпирлээн.

Бүрен-Хем кодээ Совет, оон күүскому болгаш депутаттары, активи күрүне планын болгаш социалистиг хүлээлгелерни күүседиринче улуг кичээнгей салып келген. Оон түңнелинде Советтиң бюджединиң орулгазы, садыг болгаш ниити чемненилге черлериниң бараан саарылгазы, чоннуң амыдырал хандырылгазының планы, чурттанчы чоннан эзт болгаш дүк садып алырының планы долдур база ажыр күүсеттингилээн. Тудуг ажылынче, чаагайжыдылгаже кодээ Совет болгаш «Бурунгаар» совхоз доктаамал кичээнгей салып келгениден чурттарга, культура-амыдырал тудугларының, электрижидилгениң планнары долу, чурттарга фондузунуң капитал септелгезин 108 хуу, квартираларже газ киирери 108,4 хуу, орук септелгези 120 хуу күүсеттинген болгаш Ада-чурт дайынының ол чер чурттуг киржикчилеринге турасскаалды тургузуп, бир скверни кылган, 1100 ыышты болгаш чадаң үнүштү тарган, 2 км орукту кара шывыт-биле шыныкан.

Советтиң девискээринде «Бурунгаар» совхозтуң ажылагыйы, ылаңгыя мал ажылы экижээн. Совхоз 1975 чылда мал өстүрериниң планын—мыйыстыг бода малды 119 хуу, оон иштинде торүүр ишекти 109 хуу, шээр маллы 111 хуу күүсеткен. Кодээ ажыл-агый продуктуларындан сүттү будүрериниң планын 130 хуу, садарының 109 хуу, дүктү будүрериг 124,5 хуу, күрүнеге садарын 122 хуу, погааны будүрериг 132,6 хуу, күрүнеге садарын 206,2 хуу күүсеткен.

Кодээ Совет организас-массалыг ажылының дөңнелин белдилип, девискээринде турар албан организацияларының ажыл-чорудулгазын экижидерин, ажылчы чоннарның чаагай чоруунуң өзүлдезин чедип ап турар. Советтиң сессиялары Конституцияда доктаатты-ган хуусааларында эртип, оларга чугула айтыыгларны доктаамал комиссияларының депутаттарының болгаш активтериниң илешейлиг киржилгезинбиле чугаалажып көрүп турар.

Тыва АССР-ниг Министрлер Чөвүлели, облпрофэвилел кодээ, суур болгаш районнарга чагырткан хоорай Советтериниң социалистиг чарыжының түңнелин үндүргеш, ол Советтериниң социалистиг чарыжын тодаргай удуртуруп, четпестерин чайладыры-биле чогуур хемчегларын алырын, планныг даалгаларны болгаш социалистиг хүлээлгелерни күүседиринге оларга боттуг дуза чедарерин, Советтериниг организас-массалыг ажылының дуржулгазын түңнеп, пептеелирни хоорайларның болган кодээнин бүгү ажылчы чоннарының күженишкиннерин 1976 чылдың даалгаларын күүседиринче мобилизастаарын райкүүскомпарга, Кызыл хооркүүскомга дааскан.

ПЛАН КҮҮСЕТТИНГЕН

СЭКП-ниң XXV съездизинин төлептиг уткуур дээш калбарган социалистиг чарыщка киржип, Тываның автомобиль орудтарын тударының болгаш ажыглаарының эргелели бедиткен социалистиг хүлээлгелерни алган.

Олар январьның плашын 5 хонук эрте күүсеткен. А февральдың 19-та № 1 орук-тудуг, көвүрүг-тудуг эргеледери, № 1470, 1468, 1472, 1469 орук-будүрүлге тудуг болгаш № 335, 1104, 336 орук-тудуг участоктары база Минусинскиниң болгаш Туранның орук-септелге-тудуг эргелелдери СЭКП-ниң XXV съездизинге уткуштур алган социалистиг хүлээлгелерни күүсеткенин рапорттаанар. Олар январь, февраль айларының планын 10 хонук бурунгаар графиктэ мурнады күүсеткеннер ол.

А № 207, 208 орук-ажыглал болгаш № 1470 будүрүлгеорук участоктары ийи айның плашын февраль 15-те-ле күүсеткеннер. Орук-тудуг эргелениң коллективи ийи айның планында кордүшкен 78 мун рубльдиг тудуг ажылын кылыр турган болза, февраль 19-та 85,1 мун рубль кылдыр боттандырган.

Мурнакчылар коллективтерде хой: демир-бетон кылыглар заводунуң бетонщиктер бригадазы (бригадири Р. Бекер) 102,3 кубометр демир-бетон аймаан белеткээн, азы пландан будуучартык катап хой болганы ол. Ук бригаданың кежигүннери Б. Жептухин, А. Тимченко, Д. Чорбаа болгаш өске-даа мурнакчыларны одуруунга доктаамал кирип келгеннер.

Ю. БЛИНОВ.

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭННЕР

«Кызыл тудуг» эргелелинде Степан Артемьевич Борбак-оолга удурткан комплекстиг бригада Злобиниң аргазын өзүгаар ажылдап турган, тоску беш чылдың планныг онаалдаларын хуусаа бетинде 1975 чылдың августа 8-те күүсеткен. Беш чылдың дургузунда бирээзинге-ле 198 өгбүле чурттаар ийи чурттанга бажынын, 400 орунчыг общежитиени болгаш өске-даа объектилерни ажыглалга киргген, оларның шыварыы эки болган. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн 49 хуу улгаттырган.

Тоску беш чылда чедип алган күш-ажылчы чедиишкиннери дээш партиянын XXV съездизинин Хүндүлел бижинбиле шаннаткан.

«1976—1980 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хогжүдериниң кол угланылышкыннары» деп партиянын XXV съездизинге СЭКП ТК-ның төлевилелин болгаш Бүгү-эвилелдиң социалистиг чарыжының дугайында доктаалды бригаданың кежигүннери чугаалажып көргеп. Ынчангаш 1976 чылда уткуштур планны база СЭКП-ниң XXV съездизинге төлептиг ужуражыры-биле бо чылдың баштайгы ийи айының тудугмонтаж ажылдарының планын декабрь 20-де күүседирин хүлээнген. Мурнакчы бригаданың тудугжуларының сөглээн сөзү ажыл-херек-биле карышпаан. Январь, февраль айның планын күүсеткен.

Амгы үеде бригада кежигүннери онгу беш чылдың бирги чылының планныг онаалдазын хуусаа бетинде күүседир сорулганы салган ажылдап турар.

* * *

№ 48 тудуг эргелелинин Михаил Горбачевскийге удурткан бызаңчы-столяр бригадазы мурнакчыларын бирээзинге санадын турар. Бригаданың кежигүннери бо чылдың баштайгы ийи айының планнын опаалдазын февраль 19-та дооскан. Тудуг-монтаж ажылдарының даалгазын 117 хуу күүсеткен. Ф. Аксамов, Г. Пирожков, Н. Моңгуш ышкаш мурнакчылар коллективте хой.

Бригаданың ажыл-ишчилери кызымак ажылдап турган, дорт дугаар микрорайонда № 5 улуг панель бажынын бүгү столяр ажылдарын февраль төнчүүнге чедир кылырын хүлээнген.

С. КРАСНОПЕРОВ,
«Тыва тудуг» трестиг партком секретары.

ГТО—БҮГҮ-НИИТИНИҢ ХЕРЭЭ

«ГТО-нун Бүгү-эвилел чаа күш-культура комплекизин нептередир дугайында» СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели 1972 чылда доктаал хүлээп алган. ГТО-нун чаа комплекизи—совет күш-дамыр кижизидилгезинин системазынын программалыг болгаш нормалыг үндезини. Коммунистиг тургузуушкуннун бүгү талазы-биле сайзырангай идепкейлиг тургузукчуларын, Төрээн чуртунун туруштуг камгалакчыларын белеткээринге кол рольду ол ойнаар деп ук доктаалда айыткан.

Партия болгаш чазактың доктаалын амыдыралга боттандырар дээш республиканың күш-культура организациялары партия, совет органнарнын удуртулгазы-биле эрткен үеним дургузунда чамдык ажылдарны кылып чоруткан. Янзы-бүрү мергежилдиг, назы-харлыг 60 мун ажыг кижи ГТО-нун нормаларын дужаарынче кирген, оларның иштинден 18 мун ажыг кижи бүгү нормаларны күүсеткеш, ГТО-нун демдээнин эдилекчилери болганнар.

Чаа комплексти нептередип эгелээни спортту массалыг болдурарынга салдарны чедирген.

ГТО-нун нормаларын дужаары ажыл-ишчилернин кадыын быжыглаар, дыштанылгазын экижидер, күш-ажылынын бүдүрүкчүлүүн бедидер. Ынчангаш бо ажылче хөй-хөй коллективтер чогуур кичээнгей салып турар.

Чаа комплексти нептередир дээш чамдык хемчеглерни бистин республиканын спорт организациялары ап турза-даа, үенин негелдезинге ам-даа четпес. Дыка хөй спорт организациялары чыл чылы-биле ГТО-нун нормаларын дужаарынга белеткелди, ону дужаар ажылды чорутпайн турар. Бии-Хем, Улуг-Хем, Барыын-Хемчик ышкаш хөй чурттакчыларлыг районнарда безин сөөлгү үеде чангыс-даа кижи чаа комплекстин нормазын долузу-биле дужааваан. Шак ындыг байдалдыг бүдүрүлгелер, албан организациялар республикада эвээш эвес.

Республиканың спорт комитединин, «Спартак», «Урожай» эки тура спорт ниитилелдеринин удуртукчуларынын бо чугула ажылга удуртулганы сулаттанын, кудуку спорт коллективтеринге негелде, дузаламчыны кошкатканын ол херечилеп турар.

ГТО-нун ужур-дузазының дугайында тайылбыр массалыг ажыл, арга-дуржулга солчулгазы, көскү агитация кошкак. Оон уламындан дыка хөй кижилер ГТО-нун кайы чадазынга хамааржырын, спорттун кандыг хевирлеринге норма дужаарын эки билбес.

Күш-культураның чаа комплекизин амыдыралга боттандырып эгелээнинден бээр ажылчы чоннун күш-дамыр кижизидилгезин экижидер талазы-биле партия болгаш күрүненин мурнунга министерстволарнын, ведомстволарнын, профэвилел, комсомол, спорт болгаш өске-даа хөй-ниити организацияларынын харыысалгазын улам бедиткен. Ынчалза-даа ону чедир күүсетпейн турар. Республиканын дээди болгаш ортумак өөредилге черлерин ап көрээли. Өөренип турар студентилернин болгаш сургуулдарнын 80 хуузу спортчу болур ужурлуг турда, чүгле 30 хуузу ында хаара туттунган. ГТО-нун нормаларын дужаап алганнарның сапы дыка эвээш. Өөредилге черлеринге хамаарышкан министерстволар, эргелел, «Спартак», «Урожай», «Трудовые резервы» эки тура спорт ниитилелдери чза комплекстин нормаларын дужаар ажылды экижидери негеттинип турар.

Амгы үеде хүннүн чугула айтырыы—хаакка маннаарының нормазын дужаарынга ажылчы чонну калбаа-биле киириштирери болур. Алырлар аайы-биле профэвилел обкомнары, чамдык районнар төптеринге профэвилел-комсомол кросстарын эрттирген, ГТО-нун нормаларын дужаарынга элээн хөй кижи киришкен.

Февральдын 15-тен март 15-ке чедир хаакка маннаарының нормазын дужаарының айын бистин республикада чарлаан. Ону организастыг эрттирер хемчеглерни алыры чугула.

ГТО-нун нормаларын дужаары түр үенин херээ эвес, доктаамал сагыш салыр айтырыг болур. Школачыдан улуг назылыг кижилерге чедир комплекстин нормаларын чедишкинниг дужаазын дээш организастыг болгаш массалыг ажылды спорт организациялары партия, совет органнарнын деткимче, дузаламчызы-биле чорудар хүлээлгелиг.

Спорттун материалдыг баазазын экижидери — салдынган сорулганы шинтпирлээринге дузалаар. Ынчангаш хаак баазаларын, катоктарны, стадионнарны, спорт шөлдерин чаагайжыдар, эде кылыр, көскү агитация-биле дериир, аңаа келгеннерге таарымчалыг байдалды тургузар дээш профэвилел, спорт организациялары ажылдаар апаар.

Күштүг, эрес-дидим болгаш кадык кижилерни өстүрүп, кижизидери—чаа комплекстин сорулгазы ол. Ону амыдыралга боттандырары дээш ажылдааары партия, совет органнарнын болгаш бүгү-ниитинин херээ болур.

ЧОГААДЫКЧЫ ЧЕДИИШКИННЕРНИ КҮЗЕП ТУР БИС

УРАН САЛЫМНЫГ

РСФСР-ниң алдарлыг, Тыва АССР-ниң улустуң артизи Виктор Шогжапович Көк-оолдуң ат-сураа бүгүдеге билдингир. Национал театрның болгаш тыва драматургияның үндезилекчилериниң бирээзи Виктор Шогжаловичиниң чурттап эртиш келген чогаадыкчы оруу тыва культураның болгаш уран чүүлдүң хөгжүдезинің базымнары-биле холбашкан.

Хөй талалыг талантылыг чогаадыкчы ажылдакчының, сураглыг драматургтуң төрүттүнгенинден бээр 70 харгаанын, чогаадыкчы ажылының 50 чылын пайысылалдың хөй-ниитизи бүгүн демдеглээр. Амыдыралы, ажыл-херектери биске кеску үлегерчижек болган хоочун-биле бистиң корреспондентивис юбилей бүдүүзүнде ужурашкаш, чамдык айтырыгларны салып беседалашкан.

— Тыва уран чүүлдүң эге базымнарынга хамаарышкан солун үүү чугаалап болур силер, Виктор Шогжапович?

— Чон мурнунга оюн көргүзер, аян тудар хемчеглерге масса чоннуң эң баштай канчаар киржип эгелээни онзагай. 1932 чылда Тывага бирле дугаар уран чүүл көргүзүү болганын утпаан мен. Ырлаар, хөөмейлээр, каргыраалаар, сыгыртыр уран талантылыглар бүгү Тывадан чыглып келген. Улустун ырларын күүседир магалыг талантылыг кижилер хөй-ле чораан. Сыгыртыр, хөөмейлээрлер база эңмежок. Национал хөгжүм херекселдеринге база ойнаан турдулар. «Шеми-Бажы» деп улустуң ырын күүсеткен Севил деп урут бирги черни алган, 15 акша-биле шаннаткан чүве. Улуг-Хемден келген Иргек деп ирей эки игилдээн, база шаннап мактаткан... Чоннуң бот-тывынгыр уран чүүлче сонуургалын өскүдеринге, ону тарадып нептередиринге ол баштайгы базымнар базз салдарлыг болганы чугаажок.

Оон соонда баштайгы клуб, театр училищеан, уран театр деп адап турганывыс культура одаглары үндезилеттинин, ачылыг үрезиннерин чажыл эгелээни билдингир болгай.

— Баштайгы ырларның, шиилерниң торуттунгениниге чүү идиглыг болганы? Силерниң аңаа киржилгеңер кандыгы?

— Бир-тээ чогаадыкчы болуктер тыптып келген болганда, уран чүүл көргүзүглерине негелде база улгаткан. Чаа чогааткан, авторлуг ырларны база чоп сонуургаар апарган. Ынчангаш улустуң ырларыбиле чергелештир чаа ырлар, аялгаларны чогаадып эгелээн. Максим болгаш Кара-кыс Музыуктар алаан хөй ырларны бижидилер. Бот-хууда база-ла аңаа олурбайн, чамдык ырларның аялгазын, өскелериниң сөзүн, аялгазын кады бижигилээн мындыг ийин. Ам бодап көөрге, ол үеде хөгжүдениң негелдезін ындыг турган: чогаадыр, дилеп тывар, чонга дүргеп-не бараалгадыр. «Байлак чуртум», «Пионер чараш», «Аныяктар» дээш өске-даа ырларым ынчаар тыптып келгилээн чүве.

Шиин чогаадылгазын алыр болза база-ла ындыг. Чүгле ырлааш турар әвес, шииден тургусса, оон сөзүн бижизе чүл деп бодал бисти хөлзеди берген. Кыска көргүзүглерден улут шиилерже шилчидивис. Хөрээжен кижиниң эрги Тывага кадыг-берге салым-чолун көргүскен «Хайыган ботту» 1936 чылдан бээр театрның сценазында үнүдүп турар.

Салчак Калбаннөрекович Токаның сүмелээнин өзүтаар алдан-маадырлар дугайында шиини бижидим. Ол мээң хөй чылдар дургузунда ажылымның түңнели болган. Оон аңгыда өске-даа шиилерни номчукчулар боттары билир боор...

— Виктор Шогжапович, силерниң чогаадыкчы ажыл-чорудулганарда аңы-аңы талаларның чогум кайызынга эң хандыкшыдыг силер?

— Ырлар сөзү, музыказы чогаадырынга хандыкшыл турган үем дугайын үстүнде айыттым. Ырыны башкылаңдаа турган мен. Ол сонуургалды кедиги барып актёржу мергежил, ыланғыя шии бижиири чая база бергени ол чүве. Аңаа черле хомудавас мен. Хөрүн ырларымның нотазын бижиизеэни хомуданчыг. «Аныяктарны» маршка таарыштыр бижип каар болза деп улут күзелдиг кижи-дир мен...

1946 чылдан бээр ССРЭ-ниң Чогаалчылар эвилелиниң кежигүнү Виктор Шогжапович Көк-оолдуң чогаадыкчы «чүгү» байлак. Ол аныяк малчыннар амыдыралынга турасказткан чаа шиини бижээш, театрда дужааган. Чогаадыкчы иштің эрткен бежен чылдарында хөгжүм-шин театрының сценазынга оон тургускан хөй-хөй овур-хевирлери көрүкчүлерниң ханы сонуургалын чаалап алган.

Беседаны чоруткан
Б. ДИРЧИН.

ЧУРУКТА: Виктор Көк-оол.
А. ЗАЙЦЕВТИҢ фотозу.

УЛУСТУҢ АРТИЗИ

Бай-Тайга районунуң девискээринде, амты Бай-Тал суурнуң дужунда шашкын Хемчикти кеже бээрге, Мешкен-Хөл бар. Бүгүн алданнап турар РСФСР-ниң алдарлыг, Тыва АССР-ниң улустуң артизи Николай Өлзей-оолдуң төрүттүнген чери ол. Дээрниң аккем өңү, бызуттар-даа аңаа чуруттунып чыдар, бырлаңнаан чалгыгларлыг, кыдыында кулузуп, хыыргыын кирбиктерлиг, аалдарның хамык малы көрүнчүктелип чыдар хөл чүве. Ангыр, кас, дуруна, өдүрек, куу дээш бистиң Тывада бар бүгү куштарның үүү арте частап орай күске чедир ана ындыныг чер боор. А бичии оол шак ол хөлдүң кыдыындан мал кужурадып чораан, дээрде, сугда, шыктадаа имнешкен хамык куштуң үүнү магадап, шуут-ла өске делегейде барган дег таалап, кандыг кончуг боостаалыг кастар боор деп магадаар.

Революция мурнунда төрүттүнген болгаш эрги, чаа ийи төренің сегиржип алышкынын, эрги бәзунуң бүстүп дүшкенин-даа көрген артистиң чурттап эткен амыдыралы, оон чажыттары — муң-муң арәттарны-биле дөмей-ле. Адазы ядыы Өскү деп ашак оглун кадыг-бергә торулбас кылдыр өөреткен, Өлзей-оол ол шагнын биче чаштары-биле дөмей, тараа тарыжып, шары чедип, амыдыралдың бәзулуна бергелерин көрген деп, оон эрткен биче шаанда оруун шак ынчаар каш сөс-биле төөгүп каалы.

Революция бодарап типлээнде. алдын уургайынга ажылдаар деп чугаа хып дээн аныяк эрнин кулаанга дыңналып келген. Торлур дээр чүве бар әвес, үжүк-бижиктиг оол дөрүүл-төрели-биле дугуруушкаш, Каа-Хемпиң Кара-Белдирде алдын уургайынче хапкан. Хой-ле чүүлү аңаа билип, өөренип алган.

1938 чылда, тыва национал театр ажытынга-ла чүгле ийи чыл болганда, ол Кызылга чедип келген. Ам үжен сес чыл дургузунда Николай Өскүевич бодунун амыдыралын театр-биле ханы тудуш холбап, чурттап келгени бо. Өде-чара, шовай, хөглүг, баштак әр удаваанда театрның талантылыг артистериниң бирээзи апарган. Артистиң мергежилин ол ыяк шиңгээлип ап, уран чүүлче улуг базымны кылган.

Николай Өскүевич ам Тываның улустуң, РСФСР-ниң алдарлыг артизи.

— Театрга баштай-ла чүдеп эгелээн силер?—деп, оон соонуургаар болзувусса:

— Чоннуң музыка херекселдерп — хомус, игил, бызаанчы, чадаган ойнаптар чораан болгаш баштай оомну-ла бараалгадып эгелээн мен—деп, ол сактып чугаалаар. Уран чүүлдүң делгеминче оон киргеп оруу ындыг.

Өлзей-оол Кызыл баргаш артистей бергеп деп сураг дыңнаан, чаңгыс чер чурттуглары аңаа алдепсинмээн: улус чыыгган черге-ле бызаанчылап, хомустап ойнай бээрге, черле салымныг оол турган.

Николай Өлзей-оолдуң артист чогаадыкчы ажыл-чорудулгазын сайгарып, ону шуптузун бижиир дээр болзе, үр үе херек. Ынчангаш маңаа чүгле ол дээрге, ыраажы, шин ойнакчызы, очулдурукчу, хомусчу, шин тургузукчузу, кыска шиилерниң бижикчизи кижи деп допчулап айтып каалы.

— Өлзей-оол— ол дээрге Сарыг-Ашак-тыр. Сакты-дыр силер бе? Виктор Көк-оолдуң «Хайыран болун» аан. Доң баарлыг ажыырымы байның хөөрем, турамык оглунга чаңгыс уруун бээр ужурга таварышкан Сарыг-Ашактың ролюн ойнай бергенде, Николай Өскүевич кандыг ийик, сактыдарам.

Байларга, дүжүметтерге — Сенгин-Чаңгыга удур демиселди кодүрүп, боо-чепсээн туткаш демисежип, оларны сынныктыр хорудун турган әрес әрлер Тывага база турган болгай. Алдан-Маадырлар аан? Оларның баштынчызы алдарлыг Самбажыктың ролюн Николай Өлзей-ооллга опааганы таварылга бе? Талантының үнелели-дир. Самбажык дег ындыг дидимнерниң, чаныссының чоктарының, улустуң маадырлыг баштынчызының ролюн Николай Өскүевич-даа тергиин-не ойнаан.

Оон хоомай ойнаан шинзин белеп-не тыпшас бис. А «Боодуг кижи» деп шииде солдат Шадрин кандыг ийик? Революцияның херээнге амы-тыны-биле бердинген бөдүүн солдатты бистиң артизивис кайы хире ойнаан ийик? Гогольдуң өлүм чок «Ревизорунда» Өлзей-оол кымны ойнап турарын утпаан бис. А «Чейнеш» деп алтай шиини очулдурган кижизи база-ла Николай Өскүевич мшкажыгай. «Ак-көк хемниң кижилери» деп кинода колхоз даргазының ролю кымга опаашкан ийик?

Үеживис Николай Өлзей-оолдуң артист, чогаадыкчы ажылының дугайын, оон талантызы кайы хирел дээрзин биске сөгген турар каш барымдаа бо-дур. Тываның хоочун болгаш талантылыг артистериниң бирээзи Николай Өлзей-оолдуң барбааны суур Тывада чок. Оон хоюг үүнү Мөңгүн-Тайганың сарлыкчылары, хойжуулары, Тожунуң иижилери, Таңдының тараажылары, Ак-Довурактың дагжылары-даа дыңнаан, оон ойнаарын магаданан. Алыш часкаашкыннары оон барган-на черинге динмирей бээр.

Холбөн чараш көжеге ажыттынар. Николай Өлзей-оолдуң күүселдезин чарлаптар. Сценаның азымнан ол каттырымзап үүнүп келгеш, олурганнарны бир кылдыр эргилдир көргеш, мөгейин каан, үдекчиниче көөр. Зал шин-ле шимээн. Бүгү көрүкчүлер маңаан. А бис база. Тааланчыг ыр чангыланып үнер.

Николай Өлзей-оол бодунуң уран талантызын аныяктарга дамчыдып, бо аразында боттывынгыр уран чүүл коллективтеринге база аныяк артистерге-даа арга-сүмезин кадып келген башкы-дыр. Талантыны «хойлап» алгаш чоруур әвес, ону чоннуга бараалгадыры оон чуртталгазының утказы ол. Улустуң артизиниң уран чүүлү хөгжүдер, чоннуга бараалгадыр дээш аъттыг, чадаг, машиналыг, самолёттуг эрткен оруун хемчээри берге. Ол чону-биле өөрүшкүнү-даа, аас-кежиктi-даа кады үлежип чоруур. Ол шин артизи кижи харын. Ынчалза-даа оон кол сундулалы ыры. Ыры-биле ол кезээде кады чоруур.

Ш. КАНДАН.

АТКА ТӨЛЕПТИГ

Кызыл-Мажалыктың Культура бажыңынга чаа паспорт тыпсырынга турасказткан кежээ болган. Райкүүсомнуң иштики херектер килдизиниң начальниги Д. Кыргыс совет паспорт дугайында чыылганнарга чугаалап берген.

Чаа хевирниң паспорттарын Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчилерине, бүдүрүлгениң мурнакчыларынга СЭКП Барыын-Хемчик райкомунуң секретары С. Күжүгет байырлыг байдалга тывыскан. Оларның аразында «Шехлээр» совхозтуң инек кадарчызы, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң депутады Д. Сарыглар, Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчилери Кызыл-Мажалыктың «Сельхозтехника» каттыжышкынының бухгалтери С. Барсевкин, райпо баштаар черинің даргазы И. Попов, «Барлык» совхозта хаван ажаакчызы А. Долума болгаш өскелер-даа бар.

Совет Эвилепиниң хамаатызы атка төлептиг болурун чаа паспорттарны алганнар чугаалап турганнар.

Х. МОНГУШ.

О. ОХЕМЧИКТИҢ «Частың тыныжы» деп фотозтюду.

А. Н. Туполев аттыг медаль

Ужар чүүл эртеминиң болгаш техниказының талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш тыпсыр А. Н. Туполев аттыг алдын медальды ССРЭ-ниң Эртемнер академиязы доктаадып турган. Бир дугаарлыг ындыг медальды эң улуг авиаконструктор, Социалистиг Күш-ажылдың ийи даклыр Маадыры, Ленинчи болгаш Күрүне шаңналдарының лауреады П. О. Сухойга мөчээн соонда тывыскан. Ол Ада-чурттуң ужар чүүлүнүң үндезилекчилериниң бирээзиниң талантылыг өренникчизи, а оон соонда төлептиг соратқыы чораан.

(СЭТА).

АМГУНЬНУҢ ЭРИИНДЕ

Амурда-Комсомольскиниң № 26 көвүрүг отрядының тудугжулары чаа чурттала бажыңнарынче көжүп киргенин байырлаан: тайга хемни Амгуньнуң эриинге удаваас бүдүн суур тургустунар, а амдыызында ында баштайгы ийи чурттала бажыңын ажыглалда дужаган.

Көвүрүг отрядының специалистери БАМ-да эң улуг көвүрүглерниң бирээзи—Амурну кежилген көвүрүгну дериринге киришкен. Оларның аңаа мөөнүзүн дуржулгазы Амгуньну кежилер ийи көвүргну тударынга херектиг болур.

(СЭТА).

Хабаровск.

ЫРААЖЫМГА

С. САРЫГ-ООЛ.

Тыва черге театр деп өөс
Тывызык дег тыптып турда,
Хомус, игил... тутпазы чок
Кончуг эрес оолак келген.
Аккыр диштиг, алгы тоннуг
Аваа-ла бир арат оол ийин.
Чоорту-ла ону таныш
Шолбан одун көре бердим.
Орус, тыва кандыг-даа роль
Овур-түүр, аажы-чаңы
Ол-ла олчаан. Ол шаг беаин
Оттуп диралп көстүп келир:
Өлзей-оол деп танывас сеп,
Өске кижи кылдыр хуулар:
Сценада чаа-чаа маадыр—
Сеп аа шуут бүзүрээр сеп.
Улуг-Хемче уткуй аккан
Ужар шапкын Хемчик бажы
Тайга чурттуг эрес ооллуң
Тааланчыг үүү чараш.
Өске ирей азырап каан
Өлзей-оол деп артист бо-дур.
Артык тоол-даа ыда бербейн,
Аңаа бодум ынаам сөглээйн:
Чүге, канчаар ынакшаанын
Чүрөөм ынаар ыытжан
чорзун.
Салаа дээптер — хөөнүн сөглээр
Чадаганың хылы хевээр.

* * *

Аныяк совет Тывавыста
Ады-сураа хадып үнген:
Алдарлыг ат чедип алган
Ам-даа чалыы ыраажым сеп!
Алдан харлай берген дээрге,
Аңаа канчап бүзүрээр мен?
— Чүе хар чедир ырла-ла,
ооа!— деп,
Чүгле ону күзээш, ошкаайн!

ИДЕПКЕЙЛИГ КИРИШКЕН

1975 ажыл-агый чылының түңнелдери болгаш онгу беш чылдың бирги чылында сорулгалар дугайын Барыын-Хемчик районнуң культура ажылдакчыларының хуралынга чугаалашкан. Бо талазы-биле илеткелди районнуң культура киллдизиниң эргелекчизи А. Копгар кылган.

Партия организацияларының секретарылары, кодээ Советтер даргалары, культура ажылдакчылары хуралга олуржуп, айтырыгны чугаалажыры-нга идепкейлиг киришкен.

1976 чылдың социалистиг хүлээлгелерин хуралга хүлээп алган.

В. МОНГУШ.

Телевидение

ФЕВРАЛЬ 27-ДЕ

МОСКВАДАН

8.40—Медээлер.
8.50—Киножурнал.
9.00—Сибирьниң Күрүненің Красноярскиде танцы ансамблиниң концерти. Уран чүүл удуртукчузу —М. Голенко.
9.50—«СЭКП-ниң XXV съездизинин делегаттарыбиле ужуражыышкын». Өңнүг.
10.15—«Чаңгызы — шуптузу, шуптузу — чаңгызы дээш». Ленинградтан өңнүг дамчыдылга.
11.30—Совет ырлар концерти. Өңнүг.
11.55 — «Эртемге — сөс». Өңнүг.
12.10—«Объектив». Өңнүг.
12.40—ССРЭ-ниң хоккей чемпионады. ЦСКА—«Спартак». Өңнүг.
14.00—СЭКП-ниң XXV съездизинде. Өңнүг.
15.00—«Торел аллгалар». Өңнүг.
15.20—«Сеткилдің ханызындан». Москваның тудугжулары-биле ужуражыышкын. Дамчыдылганы РСФСР-ниң улустуң артизи В. Леонтьева эрттирер. Өңнүг.
17.00—«Ye». Информастыг программа. СЭКП-ниң XXV съездизинде.

КЫЗЫЛДАН

18.00—Мультфильм.
18.20—Телемедээлер.
18.30—«Адрези: Кызылдың телестудиязы». Дамчыдылга.
19.05—Чарладдар.

МОСКВАДАН

19.10—Сибирьниң Күрүненің Красноярскиде танцы ансамблиниң концерти. Уран чүүл удуртукчузу —М. Голенко.
20.00—«СЭКП-ниң XXV съездизинин хүн демдеглели». Өңнүг.

КЫЗЫЛДАН

20.30—«Тываның неделязы». Информастыг программа.
20.45—«Күш-ажылдың гвардейжизи». СЭКП-ниң XXV съездизинің делегады Т. К. Пченоолдуң дугайында кино-чурумал.
21.00—«Неделяда болуушкунарның тайылбыры». Дамчыдылга.

МОСКВАДАН

21.15—«Сеткилдің ханызындан». Москваның тудугжулары-биле ужуражыышкын. Дамчыдылганы РСФСР-ниң улустуң артизи В. Леонтьева эрттирер. Өңнүг.
23.00—00.00—«Ye». Информастыг программа.

Агаар

Бөгүн республикага бүргеп, аязыр, чамдык черлерге быскан хар чаар. Хаттың дүргени секундада 3—7 метр чедер. Даг черлерге 5—10, артканнарынга 15—20 градус боор.

Кызылга эдир булуттаар. Хаттың дүргени секундада 3—7 метр чедер. Агаарның температуразы 15—17 градус боор.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

ФЕВРАЛЬ 27-ДЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Ивановтарның өг-бүлези» 9.30, 11.25, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Серепова кудумчузундан келген уруглар» 9.40, «Шуптузун билип алыксадым» деп киноклуб 15.20, «Торгон чуртунуң солдады» 11.10, 13.00, 17.05, 18.55, 21.15 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «№ 3 мультфильмнер» 10.00, «Ол соңгалар дужунга» 15.00, 18.40, «Сөөлгү ужуражылга» 16.50, 20.30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Эзиражиштер» киноклуб 11.30, «Даң бажындан кежээки хаанга чедир» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: ИНДЕКС 667000

Кызыл, Щетинкин-Кравченко кудумчузу бажын № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторнуң 2-24-63, редакторнуң орлакчыларының 2-35-24, 2-31-75, пропаганда килдизинин 2-31-75, харыысалгалыг секретарының 2-23-54, партийжи амыдырал килдизинин 2-37-13, культура килдизинин 2-23-54, кодээ ажыл-агый килдизинин 2-21-47, үлетпүр килдизинин 2-22-64, чагаа килдизинин 2-41-27, информация база совет тургузуг килдистериниң 2-20-60 корректорларның 2-27-41, бухгалтерияның 2-50-22, солун келбейн барганда 2-32-75 телефонче болгаар.

Тираж 16844 ЧАГЫГ № 642
СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Ном үндүрер чер, полиграфия болгаш ном садыының талазы-биле өргеделиниң типографиязы. (Кызыл, Щетинкин-Кравченко кудумчузу, бажын № 1). ТС—00085.